

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ

Уређује
А. БЕЛИЋ

уз сарадњу

д-ра *Алексића Радомира* (Београд), д-ра *Вуковића Јована* (Сарајево), *Конеског Б*
(Скопље), д-ра *Нахшигала Рајка* (Јубљана), д-ра *Павловића Миливоја*
(Нови Сад), д-ра Скока Пећра (Загреб), д-ра *Сшевановића Михаила*
(Београд), д-ра *Томановића Васа* (Скопље), д-ра *Храсће Маџа* (Загреб)

XXI КЊ. 1—4

БЕОГРАД
1955—1956

„ЈОВАН ГРОМОВ“ ИЗ „СЛОВА ЉУБВЕ“ ДЕСПОТА
СТЕФАНА ЛАЗАРЕВИЋА

Трећа строфа „Слова љубве“ Деспота Стефана Лазаревића, која почиње првим словом *о* из прве речи *јакростиха* (или „крајегранеса“, одакле сазнајемо за наслов тога списа), садржи на крају ове речи: „и не чјудо, бог бо љубов именујет се, јакоже рече Иоан громов“ (изд. Ђ. Даничића, Гласник ДСС XI, 1859, 167; по њему код Ст. Новаковића, Примери књижевности и језика, 1904⁸, 577). Да је „Слово љубве“ песма и да је подељено на строфе в. Д. Костић, Песма о љубави деспота Стефана Лазаревића („Време“ од 6—9 јануара 1930 год.) и Старост народног епског песништва нашег (Јужнословенски филолог XII, 1933, 22—24).

Наведено место у преводу М. Башића на данашњи наш књижевни језик гласи: „и није чудо, јер Бог се љубав зове, кад што рече Јован громов (ник?)“ (Из старе српске књижевности, Српска књижевна задруга књ. 137, 1911, 90). Као што се види, Башић је од *громов* начинио *громовник*, али није био сигуран, па је због тога ставио знак питања. У четвртом издању Башићеве књиге, које је објавила Књижарница Геце Кона 1931, изостала је и та исправка и знак питања. Као у оригиналу, стоји само *громов*, а у напомени даје се ово објашњење: „Јован Крститељ објавио је као гром долазак Христов“ (стр. 11). Љуб. Стојановић преводи прве три строфе (и он употребљава тај израз!). Поред речи *громов* меће заграду, а у њој знак узвика и знак питања (у чланку „Књижевност за време деспота Стевана“, Српски књижевни гласник XXI, 1927, 595). М. Вељковић и М. Савковић састављају школску књигу „Примери стила и језика југословенске књижевности“ I (1932) и у њој доносе у преводу „Слово љубве“. *Громов* остављају у тексту, а у напомени примећују: „Јован Крститељ“ (стр. 17). Фр. Пољанец објављује уџбеник, који је у исти мах антологија текстова у преводу. Задржава реч *громов*, а у напомени пише: „Јован Крститељ објавио је као гром долазак Христов“ (Historija

stare i srednje jugoslovenske književnosti 1939³, 83, 84). Преноси, као што се види, Башићеву реченицу. И у најновијој књизи одабраних примера „Из наше књижевности феудалног доба“ (1954), коју су приредили Драгољуб Павловић и Радмила Маринковић, налази се „Слово љубве“. Израз *громов* је у тексту, а у напомени је Башићево објашњење: „Јован Громов, тј. Јован Крститељ који је као громом објавио долазак Христов“ (стр. 157).

Јован громов није Јован Крститељ, већ апостол Јован Богослов. У Јеванђељу по Марку, у глави 3, набрајају се апостоли Христови, па се у стиху 17 каже: „И Јакова Зеведејева и Јована брата Јаковљева, и надједе им имена Воанергес, које значи синови громови“ (превод Вука Караџића). Други део стиха, који нас нарочито занима, на грчком гласи: *καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές, ὃ ἐστὶν οἱὸν βροντῆς* (Novum testamentum graece et latine, Ed. E. Nestle, 1930¹⁰, 91). Да бисмо видели то место на старословенском, исписујемо га из Зографског јеванђеља: **И нарече има имениѣ воанирѣси, еже естѣ сѣна громова** (изд. В. Јагића, 1879, 51). И да дамо навод из једног старог нашег споменика, из Никољског јеванђеља: **и нарече има имениѣ Воанирѣсе, еже еста сына громова** (изд. Ђ. Даничића, 1864, 79).

П. Будмани је реч *громов* унео у Рјечник Југославенске академије (III, 1887—1891, 46.) и лепо је њу објаснио. Дао је пример и из „Слова љубве“.

Речи Јована Богослова које се налазе у „Слову љубве“ узете су из његове I саборне посланице, из гл. 4: „јер је Бог љубав“ (ст. 8), „Бог је љубав“ (ст. 16 — Караџићев превод). Оне су веома добро познате и много навођене. И стари српски биограф Доментијан позива се на њих: „Тем же Иоан апостол рече: възлюбљени, љубим друг друга, јако бог љуби јест“ (изд. Ђ. Даничића, 1865 255); „бог бо љуби јест, јакоже Иоан богословац“ (исто, 254).

За Јована Богослова употребљавају израз „син громов“ и други стари српски књижевници. Тако Теодосије у Похвали Симеону и Сави пише: „и сина громова громословесно глас слишим глагољушт; искони бе слово, и слово бе к Бору“ (Starine JAZ i U XI, 1879, 165). Наводи, као што се види, почетак Јеванђеља по Јовану. Код Данила у биографији Краљице Јелене се каже „и син же громов: аште кто речет: бога љубљу, а брата својего ненавидеј, лж јест“ (изд. Ђ. Даничић, 1866, 72). Позива се на Посланицу I Јованову (гл. 4, 20). Данилов ученик у биографији Стефана Дечанског има ово место: „богодхновену органу

сину громову провзвештајушту вољу господњу иже рече: јеже бе ис прва јеже слишахом“ (исто, 198). То је почетак Посланице I Јованове. Упор. Ст. Станојевић и Д. Глумац, Св. писмо у нашим старим споменицима (1932) 182, 256, 326, 366.

Ђорђе Св. Радојичић

R é s u m é

Ђорђе Sp. Радојичић

**„Jovan Gromov“ dans „l'Épître sur l'amour“
du despote Stefan Lazarević**

Jovan Gromov n'est pas Jean Baptiste, comme on l'a expliqué à tort, mais l'apôtre Jean le Théologien. De son frère Jacques, fils de Zébédée, et de lui-même, on dit dans l'Évangile d'après Saint-Marc (III, 17) qu'on leur avait donné le nom de Boanergès, qui signifie fils du tonnerre.

